

УДК 378

ПЕДАГОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ

Нечепоренко М.В.

В статті піднімається проблема загальнопедагогічного виховання студентів з погляду підготовки їх до успішної професійної діяльності. Дотримання умов і правил поведінки, культура мови, міжособистісних відносин є умовою до життєвого успіху.

Ключові слова: педагогічна підготовка, освіта, професійний успіх, культура поведінки, допомагати іншим.

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ

Нечепоренко М.В.

В статье речь идет о значении общепедагогического воспитания студентов, направленного на поиск условий достижения успехов в профессиональной деятельности и личной жизни.

Ключевые слова: педагогическая подготовка, образование, профессиональный успех, культура поведения, оказать помощь.

PEDAGOGICAL ADUCATION

Necheporenko M.V.

The article is underlined the fact of the introduction it into the educational and training process for all types of specialists in all universities.

Key words: pedagogical preparation, education, professional success, culture of behavior, to help other.

Поняття «педагогічне виховання» розширюється і поширюється нами на всіх студентів, незалежно від їхньої майбутньої діяльності. Мова йде про педагогічне виховання не тільки майбутніх педагогів, але усіх, хто одержує вищу освіту та готується до майбутньої успішної професійної діяльності. Провідною тут є ідея успіху, яка допомагає

кожному випускникові знайти себе в певній професії, подолати будь-які негаразди та домогтись повної самореалізації. Педагогічне виховання студентів, за нашим припущенням, може стати для молодого спеціаліста однією із сходинок до осмислення сенсу життя та визначення щоразу свого місця в ньому, готовності до адекватної поведінки, подолання перешкод.

Саме педагогічне виховання у найширшому розумінні цього поняття може попередити розчарування, непорозуміння між людьми, готовність зустріти свою Долю, знайти відповідні ключі, підходи до розв'язання завдань, знаючи й керуючись знаннями про свою особливу, унікальну роль. До складу системи педагогічного виховання ми включаємо готовність і завжди позитивне ставлення до нової інформації, уміння долучитись до неї, прийняти нові ідеї, повірити в них і шукати свої цікаві підходи до виконання.

Єдність понять «педагогіка» й «культура» найкраще проглядається в умовах визначення вихованості й освіченості особистості чи їх відсутності. Лікарі (В.Ф. Войно-Ясенецький, А. Менегетті, М. Амосов та ін.), часто пов'язували хворобливість, фізичний стан особи з рівнем їх вихованості. Вони відмічали у своїх спостереженнях за хворими, що найчастіше хворіють люди, які погано виховані.

Протягом десятиліть нами разом з іншими членами кафедри педагогіки ХНУ ім. В.Н. Каразіна збирається матеріал про можливості впливу рівня вихованості студентів та його значення для підвищення якості професійної діяльності та успіхів у навчанні й майбутній роботі. Спеціально проведене дослідження за активної участі в ньому студентів – біологів і філологів засвідчило наступне.

1. Готовність переважної більшості студентів долучатись до знань про світ і своє місце в ньому, розуміючи, що це розширює можливості особи.

2. Бажання долучитись до позитивної взаємодії формувалось без зайвих зусиль.

3. Сприйняття і розуміння феномену культури, освіти викликало в студентів постійний інтерес і розуміння цих складників, які зміцнюють волю, характер, уміння діяти в гармонії з довкіллям.

4. В процесі педагогічного виховання кожного з учасників приходить стан затишку, захищеності, щастя, розуміння своєї єдності з довкіллям й готовності бачити світ прекрасним. Мабуть саме тому з шаленою енергією протягом століть проповідується ідея краси, доброчинності, громадянськості. В потоці друкованих праць морально – естетичні ідеали посідають не останнє місце, а іноді ставляться на одне з перших місць, як це було, скажімо, у В.Г. Белінського. Почуття вишуканості (рос.: «чувство изящного»), на думку, В.Г. Белінського, як важливого елементу людяності, належить розвивати з наймолодшого віку. Почуття витонченості є умовою людської гідності. Тільки з ним можливий розум. Тільки з ним учений піднімається до світових ідей, розуміє природу та явища в їх єдності; тільки з ним громадянин може принести в жертву вітчизняні і свої особисті надії, і свої власні вигоди; тільки з ним людина може зробити із життя подвиг і не прогнутись під його вагою. Без нього, без цього почуття, немає генія, хисту, розуму, залишається банальний «здоровий глузд», необхідний для домашнього обіходу життя, для дрібних розрахунків егоїзму. Хто відгукується на одну танцювальну музику, відкликається не серцем, а ногами, чю душу не хвилює мистецтво, хто бачить у картині галантерейну річ, гідну для прибирання кімнати й захоплюється тільки її оздобленням; хто не полюбив поезію змолоду; хто вбачає у драмі тільки театральну п'єсу, а в романі казку, придатну для заняття від нудьги, *той не є людиною*.

Неперевершеною залишається позиція М.Г. Чернишевського, яку він запропонував у дисертації «Естетичні відношення мистецтва до дійсності» (1855 р.). Він визначив, що самою сутністю прекрасним є життя. Він відстоює позиції про те, що прекрасне задовольняє людину, а все, що є потворним і трагічним, то є для неї жахливим, небажаним, шкідливим. Із усього, що оточує людину, її захоплює і зміцнює те, що допомагає зміцнити, прикрасити, продовжити життя та мати задоволення.

Не дивлячись на таку, здавалось би, простоту значення педагогічного виховання, вимоги до нього доводиться знову й знову нагадувати, бо недооцінка навчання, освіти і виховання, посилення на першість матеріального добробуту, й досі лунають. Але ж (гординя, алчність, похоть, заздрість, чревоугодіє, гнів, лінощі (праздність) є такими зло-

чинами, що можуть довести людину до небуття (до смерті). Запобігти цьому може тільки систематичне педагогічне виховання.

Іноді виникають питання про те, що для майбутнього інженера чи економіста педагогічна освіта не потрібна бо їм треба вміти працювати руками. Але тут криється велика помилка. По-перше, і інженер, і економіст будуть працювати не просто з цифрами чи кресленнями, але зобов'язані побачити через їх виконання інтереси людей, населення, можливості збереження довкілля та збільшення доходів і всіх людей, і своїх власних. По-друге, кожному спеціалісту з вищою освітою доведеться працювати з людьми: їх організовувати, активізувати позитивні дії та стримувати тенденції до конфліктів, створювати позитивний мікроклімат. По-третє, кожен студент живе в сім'ї (з батьками), але попереду доля буде вимагати створювати самостійно свою сім'ю, певні приватні осередки, де знання педагогіки, вихованість, культура поведінки, привабливий імідж принесуть, безумовну, користь і морально-духовний затишок, що значною мірою впливає на всі види діяльності. По-четверте, педагогічне виховання передбачає ознайомлення з правилами самостійної роботи, що буде допомагати й надалі успішно працювати над собою: зміцнювати та поширювати науковий світогляд, посилювати дії позитивних естетичних і моральних почуттів, зміцнювати етичні норми й правила поведінки, формуючи таким чином особисту привабливість і відчуття власної значущості.

Крім того, постійно існує можливість входження випускника університету в різні виборні структури: ради, комісії, асамблеї, об'єднання за інтересами. Самі поняття і професіоналізму, і компетентності спираються на вихованість і культуру спеціаліста.

Окремо варто зауважити про соціальну роль сімейного виховання. Світ ще не знає іншого, більш ефективного шляху народження, продовження роду й підготовки дітей до життя, ніж у сім'ї. Розвиток мови й мовлення, навички міжособистісного спілкування, прийоми адекватної поведінки, профорієнтаційна діяльність – всі ці завдання розв'язуються у сім'ї. Як показують дослідження більше, як 50% студентів обирають професію під впливом батьків. І найважливішим тут є народження і виховання здорових, фізично повноцінних дітей. Спеціалісти різних галузей медицини, соціології, психології, педагогіки сходяться на тому,

що дбати про здоров'я дітей слід починати за двадцять років до їх народження. Здоров'я, як ніяка інша здатність особи, має і спадковий і набутий характер. І навіть більше того. Будь-які ознаки відхилення від нормального розвитку залежать від батьків, так як їхня корекція здійснюється батьками. Виходить замкнуте коло: з навчання, освіти, виховання розпочинається, здійснюється і триває вдосконалення найяскравіших фізичних і морально-духовних якостей особистості. Треба знати, вміти, поводити себе так, щоб викликати приємні переживання у інших людей.

Якщо ми звернемось до будь-якої релігії чи філософської концепції з метою з'ясувати питання щодо призначення людини в цьому світі, ми обов'язково зустрінемось з проблемами освіти – виховання у сім'ї, вибір і опанування професією в університеті, підвищення професійної орієнтації на робочому місці, постійні зміни на краще.

Приємне звучання голосу, красиве й грамотне мовлення, доступні аргументи, переконання у висоті помислів не тільки учителя та поваги до учнів, інтелігентність поведінки захоплюють і школярів, і студентів, і дорослих усіх професій та створюють умови для успішного міжособистісного спілкування, життєдіяльності. Соціокультурне значення вихованості спеціаліста, засноване на науковій інформації, відмічалось не тільки директорами шкіл і їхніми заступниками з виховної роботи як такі, що входять у систему провідних професійних умінь, що забезпечують успіх, але й усіма іншими спеціалістами. За опублікованими в літературі даними біля 68% опитаних студентів оцінюють свою підготовку в контексті загальної культури як недостатню. У зв'язку з цим є гостра потреба ознайомлення з тематикою педагогічних спецкурсів, самостійна робота над джерелами студентів усіх ВНЗ, це значно поліпшить загальну вихованість людини, зможе підняти рівень її духовності, загальної культури й привабливості, допоможе знайти дорогу до успіху.

Таким чином бачимо, що при всій «самості» і «окремості» кожної геніальної особистості вона не може бути щасливою в ізоляції. Людина потребує спілкування і контактів для повної самореалізації. А тому суспільство змушене думати про умови успішного навчання і виховання усіх членів суспільства, про культуру, доброту, щастя кож-

ного. Логіка життя окремої людини прив'язана до долі суспільства, до окремих осіб. Виникає нагальна потреба, дбаючи про себе, думати про оточення людське й природне. Оце і є культура. Культура особи, культура суспільства формують умови для щастя і розвитку окремої індивідуальності: освіченої, доброчинної, щасливої.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко А.М. Педагогічна система «методологія – теорія – практика» / Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». Випуск 5 (57). – Полтава, 2007, 318 с., (5 -18 с).
2. Зубань В.М. Виховання культури творчості учнів засобами гончарного мистецтва / Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». Випуск 5 (57). – Полтава, 2007, 318 с., (5-18 с).
3. Нечепоренко Л.С. Методологія і ідеологія онто-інвайроментальної педагогіки (Педагогіка гармонізації і злагоди особистості з довкіллям) / Монографія. – Х.: ХНУ, – 2003. – 208 с.
4. Нечепоренко М.В. Емоційно-вольова культура студента / Монографія. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 180 с.
5. Нечепоренко М.В. Духовність як результат якісної освіти та виховання. Харків: ХНУ, 2007. – 16 с.
6. Нечепоренко М.В. Значення педагогічного виховання студентів для їх успішної підготовки до професійної діяльності / Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск № 28. – Харків: ХНУ, 2012. – 232 с.